THE HEBREW JOURNAL
דער אידישער זשורנאל
H. Winberg, Pres. & Gen. Mgr.
The Only Daily Jewish Newspaper In The Province of Ontario.
PUBLISHED BY
CANADIAN JEWISH PUBLISHING CO., LTD.
251—253 Queen Street West Telephone Adelaide 3967
Subscription Rates $6 PER YEAR, $3.50 SIX MONTHS
Single Copy — 3 cents
Entered as Second Class Mail Matter at C. P. O. Toronto Ont. January 22nd 1913

וויכטיגע פאסירונגען פון דער וואך

אויב קאפיטאן אמונדסענס רייזע צום נארט פאל אין די באאיסדי־הינזנג וועגען דעם שיקזאל פון זיין עקספעדיציע, האט אנהייב וואך פארגי־טען דעם חויפט־אינטערעס — איז אבער אין די קומענדע טעג די פאלי־טישע וועלט צוריק צו זיך געקומען, און דעם חויפט־אינטערעס האבען וויעדער ארויסגערופען צו זיך א רייע פון וויכטיגע פאסירונגען.

פראנקרייך, דייטשלאנד, רוסלאנד, ענגלאנד, אמעריקע, שפאניען און איטאליען — אין די אלע לענדער האט פאסירט פיעלעס פון באַ־דייטונג.

שוין פינף חדשים צייט, ווי מען רעדט וועגען דער נאטע, וואס די־אליאירטע מלוכות קלייבען זיך צו שיקען דייטשלאנד. און ענדליך ווייסט מען שוין דעם חויפט־אינהאלט, וואס די נאטע, וועלכע וועט וואַרשיינליך היינטיגע וואך געשיקט ווערען, וועט ענטהאלטען.

עס וועט פארלאנגט ווערען, קודם כל, אז דייטשלאנד זאל פארקלע־נערען איהר גענעראל־שטאב. פארקלענערען די צאהל שולען, וואו עס לערנען זיך די קאדעטען. די קומענדע אפיצערען חייסט עס, אז די פאליציי זאל דעמאביליזירט ווערען, און אז געוויסע אויסשטאטונגען אין די קרופ און אנדערע געוועהר־פאבריקען זאלען פארניכטעט ווערען.

אויב דייטשלאנד וועט דאס אלעס נאכגעבען, וועט ליט וואס די ווייטע פון דער „אסאשיאיטעד פרעס". ענגלאנד אפליידיגען קעלן ארים סעפ־טעמבער צייט, א זאך אין וועלכען דייטשלאנד איז שטארק פארארגנט־רעסירט.

ס'כלל איז די מיינונג, אז דייטשלאנד מוז מעהר אדער וועניגער נאכקומען די הערסאילער טריטי. און אויב זי וועט נאכגעבען די ווייטע־גע געשטעלטע פאדערונגען, וועט דייטשלאנד מעהר ניט פארשטעלען מיט זיך קיין געפאהר.

אין צוזאמענהאנג מיט דעם איז אויך אינטערעסאנט די ערקלעה־רונג פון דייטשען קרייס־מיניסטער אמא געסלער. רעדענדיג לעצ־טע וואך פאר'ן דייטשען האט ער ערקלעהרט, אז אויב „יונג דייטש־לאנד", וועט זיך מעהר אפגעבען מיט אטלעטישע איבונגען, און זיך צו־ריקהאלטען פון אלקאהאלישע געטראנקען, וועט דייטשלאנד קענען אויס־קומען אהן אן ארמיי.

* * *

מוסאליני און ד'אנונציא, ווערען היינט צו טאג אין איטאליען פארערעכענט פאר די צוויי וויכטיגסטע מענשען. אין ביידע זענען אויך שטארק עהנליך אייגענע צום צווייטען, באזונדערס מיט דעם, וואס ביידע האבען ליעב צו פאזירען, צו מאכען זיך באריטט פארשידענע מיטלען.

ביידע ווערען אין איטאליען פארערעכענט אלס העלדען, אבער די צוויי העלדען זענען צווישען זיך צוקריגט, שוין פאר א לענגערער צייט. אבער לעצטע וואך האט פאסירט פאלגענדעס: מוראצדעס וואס דער אי־טאליענישער פארלאמענט האלט יעצט אפ זיינע זיצונגען און מוסאליני פארטרעט פינף מיניסטאָרען שטעלען. האט ער געפונען פאר נייטיג אפ־צושטאטען א באזוך ד'אנונציא'ן אין זיין שלאס גארדאן. און די וועלט פרעגט יעצט וואס עס וועט ארויסקומען פון דעם דאזיגען באזוך. פון דער דאזיגער איבערבעטעניש.

דערווייל אבער, ווערט נאך אלעס געוואַרטען אין עהרליים. און מען ווייסט נאר, אז ד'אנונציא זאל האבען געוואַנט מו־סאליני'ן ביים באנגעניש, אז דאס איז איטאליענ'ס גרויסע שעה.

ס'כלל האבען די לאסיינישע פעלקער פארנומען א וויכטיגען פלאץ אין די פאסירונגען פון לעצטער וואך. ניט נאר האט איטאליען פארנומען א פאדערפלאץ אין די ציימונגען, נאר אויך שפאניען. און ציזאמענהאנג וועגען אויהר אפמאך מיט פראנקרייך בנוגע מאראקא, אן אפמאך וואס האט נאך מעהר קאמפליצירט די לאגע פון פרינצלעוויטש'ס רעגירונג אין פראנקרייך. נעבען וועמען די פראנצויזישע קאמוניסטען אין פאציאליס־טען האבען אנגענומען א קריגערישע שטעלונג, הייסט־עכליך טאקע צו־ליעב דעם ענין מאראקא.

* * *

זינאָוויעוו'ס שטערען ווערט אלץ מעהר פארטונקעלט. דערפאר אבער חויבט טראצקי'ס שטערען אן צו שיינען אלץ העלער און העלער. אין טראצקי איז יעצט ניט נאר א מיטגליעד אינ'ם פרעזידיום פונ'ם העכסטען עקסעקוטיוו פון ז. ד. אינען, דעפיוטי אימיגראציאנס מיניסטער, זעלב־בער האט פאר'ן קאמיטעט וואס אנטערזוכט די שיפס־פרייזען ער־קלערט, אז ער איז געגען דער „אפענע טיר" פאליסי, אין אז עס וועט זיין כעפעהרליך פאר קאנאדע אלעמען אריינצולאזען.

ביים דובנער מניד איז דאָ א שעה־נער משל אויף דער הנדד וועגען א בעטע־לער, וואס איז דורך נסים רייך געוואָרען אין אליהו הנביא. זיין וואוילטעטער האט איהם אנגעזאגט, ער זאל כמען השם ניט ארויסזאגען זיינע בעטלערשע בגדים, נור ער זאל זיי אפהיטען און פון צייט צו צייט זיי ארויסנעהמען און אויף זיי קו־קען, כדי זיין הארץ זאל ניט גרויס ווערען און ער זאל ניט פארגעסען די גרויסע חסדים וואס זיינען מיט איהם געשעהן.

בערך אזא צוואה וואלט מען גע־דארפט אנזאָגען אויף געזעלשאפטלעכע באוועגונגען, וועלכע ווערען מיט אַ־צייט אויסגעוואקסען און באקומען א גרויס־סען פארגעהם. עס וואלט זיי כאשטימט גוט געטון, ווען זיי זאלען פון צייט צו צייט ארויסנעהמען און באטראכטען זיי־ערע אמאליגע „בעטלערשע בגדים" און זיך גוט צוקוקען ווי אזוי זיי האבען איס־נעזעהען אמאל; דאמאלס וואלטען זיי כעסער קאנען אפשאצען זייער איצטיגען מעמד און ניט נאר דאנקבאר זיין פאר די חסדים וואס די נעשיכטע האט מיט זיי געטון, נאר אויף שעפען טריסט און בטחון אויף דער צוקונפט.

די „בעטלערשע בגדים" פון דער ציוניסטישער באוועגונג האט דער אדע־סער פאלקסטינער קאמיטעט אפגעזיגט אין ווינע ארכיווען און איצט לאזט אר זיי רעדשיינען אונטער דער רעדאקציע פון א. דרזאנאוו און די „כתבים"־מאטעריאלען און בריעף פון פינסקער ארכיוו, פון וועל־כע עס איז נאך ערשיינען דער צווייטער באנד. דער ערשטער באנד איז ארויס אין רוסלאנד פונקט ערב די גרויסע אי־בערקעהרענישען און ער האט ניט באוויי־זען צו פארשפרייטען זיך איבער דער וועלט. כמעט די גאנצע אויפלאגע פינט נאך אומבאריהרט אין אדעס און איז מיט נסים געראטעוועט געוואָרען פון יעווסעק־ציע הענט. אצינד באמיהט מען זיך זיי פון דארט ארויסצופיהרען, צום גלוק האט מען באוויזען ארויסצופיהרען פון דארט די ווייטערדיגע נאך ניט בעארבייטע מאטע־ריאלען און אויך די מאטעריאלען פון 1־טען באנד אזוי איז מעגליך געוואָרען דאס ערשיינען פון די ווייטערדיגע בענ־דער און אויב אפילו עס וועט ניט גערא־טען אריינגעבראכט די אויפגאבע פון דעם ערשטען באנד, וועט מען איהם קא־נען אפרוקען פון דאס ניי אויף די מא־טריצען און דאס זאגען צו צו טון די ארויסגעבער.

די „בעטלערשע בגדים" פון דער ציוניסטישער באוועגונג זיינען אויף אזא אופן נעראטעוועט געוואָרען פון דעם רי־סישען מבול און מיר האבען אצינד די געלעגענהייט זיי צו האבען שטענדיג פאר די אויגען.

עס איז עכט אינטערעסאנט זיי צו באטראכטען פון אלע זייטען. איהר זעהט ווי עס כלאנדשעט ארום איבער דער וועלט אן ארעמע, כאטש זעהר קלאהרע אידעע און וואס קלאהרער און פראסטער וי איז אלץ וועניגער פארשטעהט מען זי, אלץ וועניגער הערט מען זיך צו צו איהר. באַצוויי־פעלט, שפייזט אונס די הענט נאך הילף און אונטערשטיצונג די איינ־צעלנע, עלענדע חובבי ציון. זיי ווערען אויסגעלאכט און אין בעסטען פאל באר־וויערט. „איינער אין א שטאדט, צוויי אין א משפחה". געפינען זיך איינינע וועלכע באוויזען עפעס יא אז אינטערעס, אבער אויך דער אינטערעס דריהט זיך אויס קוים אין א פאר מליצות, וועלכע ווערען אפגעזאגט און באלד פארגעסען. דאס „פאלק" שפירט אפשר אינסטינק־טיוו, אז דאָ הערט זיך פאר איהם א גרוי־סע בשורה. אבער דאס פאלק איז דאָ־מאלט נאך זעהר, זעהר פאליטיש געזעל־שאפטליך ניט דערוואקסען. מיר קאנען נאך היינט זיך ניט באריהמען מיט א צו גרויסער געזעלשאפטליכער ענטוויקלונג פון די אידישע מאסען, נאכדעם ווי עס ארבייטען שוין דריי־סיג יאהר די ציוניס־טישע אָרגאניזאציע מיט אלע איהרע צווייגען אין די סאציאליסטישע פאראיי־נען ווי זיי הייסען אלע, נאכדעם ווי אויף אונז זענען איבערגעגאנגען די אפטריי־לונגען פון חלחמות און רעוואלוציעס.

שטעלט אייך אבער פאר דאס שטער־טעל־אידעענטום אין דעם פינסטערען רוס־לאנד מיט 40 יאהר צורוק. וועלכע באַ־גריפען האבען זיי נעהאט פון פאליטיש־געזעלשאפטליכען קאמף, וואס פאר א פערספעקטיווען זיינען פאר זיי געשטאַ־נען! דערפאר זעהען מיר אז אפילו אין די מיטפיהלענדע אידישע מאסען פון רוס־לאנד, ביי וועלכע דער חבת ציון האט יא געפונען אן אפקלאנג, ווערט די אידעע פון ציוניזם אויפגענומען אזוי פינדיש נאַ־איון, אזוי ניט דורכגעטראכט און אהן שום פארשטענדניס פאר וועלט פאליטי־שען צוזאמענהאנג אזן פאר דעם ריזיגען עקאָנאָמיש סאציאלען פראבלעם, וועלכעס איז מיט איהר פארבונדען.

אין דער זעלבער צייט אבער זעהט איהר אצינד ווי אין יענע פלעגליך קליי־נינקע, חיקאָפיסיעדיגע אנשטרענגונגען ווערט פארוואָרפען א זוימען אין א דאנק־בארען באדען און איהר שטעהט מיט ערהרבוירטע פאר דעם קריסען סוד פון דער מענשליכער שאפונג און איהר הערט צום ישוב ארץ ישראל. דער עולם שלאפט געשמאק און מען קאן איהם גארניט אויפ־וועקען. די ערשטע פאגראמען פון 1881 יאהר האבען אביסעל אויפגערוידערט דאס פאלק און געמאכט ציטערען די רייבערק און די אינטעליגענץ. אבער עס האט לאנג ניט געדויערט און מען איז ווידער איינ־געשלאפען. מאכט ניט אויס וואס די רע־גירונג דריקט, דאס ארעמקייט וואקסט, די פרנסה ווערט אונטערגעשניטען, יע־דער ראטעוועט זיך ווי ער קאן, אבער פאר א געמיינזאמער נאציאנאלער ארבייט האט קיינער קיין פארשטענדעניש ניט. פארבי־טערט פלאגט זיך הער דיזיגהאף, היינטי־גער לארד מעיאר פון תל אביב, דאמאלט א חובב־ציון אין קעשענעוו, אז ווי באלד נאר עפעס א שטיקעל „אפיציעלער" מענש, דהיינו למשל: „א גבאי אין א שוהל, א קאזיאנער רב, פאפעטשיטעל אין א בקור חולים וכדומה, אז ווען אפילו ער איז אין הארצען א חובב ציון, וואגט ער ניט עפענטליך דאס ארויסווייזען.

פארצווייפעלט טענה'ט ליליענבלום צו פינסקער'ן וועגען דעם טאראר פון דעם בארא־ן'ס טשיגאוויניסעס אין ארץ ישראל, באזונדערס פונ'ם באוואוסטען הירש פון מקוה־ישראל און ער ערייט אויס, אז אויב מיר וועלען זיין אזוי אונטערגע־וואָרפען אונטער זייערע אלע קאפריזען און רשעות'ן איז „זיי געזונט פאלעס־טינא!"

היינט קאנען מיר זיך יעדענפאלס אויף גלייכגילטיגקייט ניט באלאנגען און וואס אבבעלאנגט „אפיציעלע" פערזאנען האבען מיר זיי צווישען אונז שוין אפשר צופיעל. און ביים פאלעסטינא געזעגענ־נען זיך טראכטען מיר אפילו ניט אפילו און א ביסעל א שטארקערע כאכט ווי א בארא־ן „פיקד" פרובירט זיך אונז צו טערארייזירן. און דאך זיינען מיר אומ־צופריעדען און מיר האלטען אין איין גראבלען און אין זוכען חטאים אויף די פיהרער, אויף דער מאנדאטען מאכט, אויף דער וועלט פאליטיק און אויפ'ן — „שעפיטאווקער רב". . . .

נעווייס, „מיט'ן עסען קומט דער אפעטיט" און עס איז בנאמכות קיין עולה ניט, אז מיר ווילען א סך מעהר ווי מיר האבען אז מיר זיינען ניט צופרי־דען מיט דעם „קליינינקען און פאוואָלינ־גאנג" פון אונזערע עראָבערונגען אין ארץ ישראל. אן אויפלעבענדעס פאלק ניט נאר מעג נאר דארף האבען א גרוי־סען א פעטיט און עס דארף פארלאנגען א סך, נאר א סך. נאר כדי אונזער הארץ זאל ניט גרוים ווערען און כדי מיר זאלען זיך ניט פארגעסען אין די גרויסע חסדים וואס נים, וואס זענען מיט אונז געשעהן, שאדט ניט אפטערס ארויסצונעהמען און ניט באטראכטען אונזערע אמאליגע בעט־לערישע בגדים. א דאנק דעם אדעסער קאָ־מיטעט אין דרוואנאוו'ן, וואס זיי האבען זיי פאר אונז אפגענומען און צוגייפגעזאַ־מעלט אין די העכסט אינטערעסאנטע טע־מען פון „כתבים".

(איטא).

„בעטלערשע בגדים".

פון משה קליינמאן

די ארכיוון פון דער אמאליגער ארץ סער פאלעסטינער קאמיטע.

זיך צו מיט א פארכאפטען אטעם ווי אזוי אט דער'זומען באפרוכטעט דעם באָרען און הויבט אָן ארוסשלאָגען קליינינקע צארטע שפראצעלאר, נאר שוואכינקע, קוים אנזיכטיגע שטאבילעס, וועלבע וועַ־לען אָבער מיט דער צייט זיך אנפילען, פארווארצלען און פארצווייגען.

און אט פארגלייכט איהר מיט אמאל: קאטאוויי, דרוזנעניק, ווילנא, מיט די ערשטע קאָנגרעסען אין באזעל און מיט די היינטיגע ציוניסטישע פאר־זאמלונגען פון טויזענדער מענשען. דאס גרויסע „גליק" וועגן די טערקישע רעגיע־רונג האט פארלענערט דאס רעכט צו פארבלייבען אין ארץ ישראל אויף דריי חדשים מיט דער באלפור דעקלאראציע. די שמחה פון לענאליזירען דעם אדעסער זאמיטעט מיט סאן־רעמא, מאנדאט באַ־שטעטיגונג אין אנערקאנונג פון דער אי־רישער אגענטור.. די אויפמונטערונג וועגן אין קאסע פון חובבי ציון האט זיך אָנגע־אמעלט 2000 פראנק. פון פאריז איז אָנגענומען נאָך 2 טויזענט פראנק אויף צו דערגרייכען עקסעס — מיט די היינטיגע פאָנדס פון הונדערטער טויזענדער דונאם פאר אמאל. די שמחה פונ'ם עס ערשטע „בית הספר" מיט דער גרינדונג פון אָ־אויגיזערזיטעט. די פרעהליכע מעלדונג אז דער רוסישער לוצע קאנסול אין יפו האט זיך עזאָנגע א נוט וואָרט אויפ'ן ישוב מיט באלפורס רעדע אין ארץ ישראל און די דעדעס פון פארטרעטער פון דער גאנצער וועלט אויפ'ן הר הצופים. די שמחה וואָס א מעכטיגער גנאב אין א שוהל האבען דער־לויבט צו מאכען נדרים אויף ישוב אריי ישראל אדער שטעלען א „הערה" ערב יום כפור — מיט די היינטיגע ריזיגע ציוניסטישע נאסען דעמאָנסטראציעס און וועלכע עס כאטייליגען זיך 50 אדער 100 טויזענד מאן מיט די פראָטעסטנטסטע אר־דער אן דער שפיץ. א פאר מינינים ביילו־צעס און אן אימיגראציע פון איבער דריי טויזענד א חודש.

די גרויסע זאָרג צו דערהאלטען די פאר בלעטלאך, וואס האבען זיך פרייגר־ליך באצייגען צו חובבי ציון — דעם „המליץ" פון רוסלאנד; בן יהודה'ס „הצבי" אין ארץ ישראל און די היינטיגע פאראוויינטע ציוניסטישע פרעסע אויף 77 לשונות איבער דער גאנצער וועלט, און די לעבעדיגע העברעאישע פרעסע אין ארץ ישראל גופא. קורץ, די בעטלערשע בגדים פון אן ארימען בעטלער מיט דער ריי־כער אויסשטאטונג פון א פריץ!

באטריבט קלאנג זיך אין א ברייף דער באוואוסטער אברהם יעקב סלוצקי ז"ל וועלכער איז אכזריות'דיג דערהרגעט געוואָרען אין דער רעוואָלוציע בשעת'ן פאָגראם אין אוקראיניישען שטעדטעל נאַ־וואזיקאוו, זו אין אידישען לעבען הערשט איבעראל א טויטע גלייכגילטיגקייט צו וועלכער ניט אין כלל זאך און באזונדערס צום ישוב ארץ ישראל. דער עולם שלאפט געשמאק און מען קאן איהם גארניט אויפ־וועקען. די ערשטע פאָגראָמען פון 1881 יאהר האבען אביסעל אויפגערוידערט דאס פאלק און געמאכט ציטערען די רייבערק און די אינטעליגענץ. אבער עס האט לאנג ניט געדויערט און מען איז ווידער איינ־געשלאפען. מאכט ניט אויס וואס די רע־גירונג דריקט, דאס ארעמקייט וואקסט, די פרנסה ווערט אונטערגעשניטען, יע־דער ראטעוועט זיך ווי ער קאן, אבער פאר א געמיינזאמער נאציאנאלער ארבייט האט קיינער קיין פארשטענדעניש ניט. פארבי־טערט פלאגט זיך הער דיזיגהאף, היינטי־גער לארד מעיאר פון תל אביב, דאמאלט א חובב־ציון אין קעשענעוו, אז ווי באלד נאר עפעס א שטיקעל „אפיציעלער" מענש, דהיינו למשל: „א גבאי אין א שוהל, א קאזיאנער רב, פאפעטשיטעל אין א בקור חולים וכדומה, אז ווען אפילו ער איז אין הארצען א חובב ציון, וואגט ער ניט עפענטליך דאס ארויסווייזען.

פארצווייפעלט טענה'ט ליליענבלום צו פינסקער'ן וועגען דעם טאראר פון דעם בארא־ן'ס טשיגאוויניסעס אין ארץ ישראל, באזונדערס פונ'ם באוואוסטען הירש פון מקוה־ישראל און ער ערייט אויס, אז אויב מיר וועלען זיין אזוי אונטערגע־וואָרפען אונטער זייערע אלע קאפריזען און רשעות'ן איז „זיי געזונט פאלעס־טינא!"

היינט קאנען מיר זיך יעדענפאלס אויף גלייכגילטיגקייט ניט באלאנגען און וואס אבבעלאנגט „אפיציעלע" פערזאנען האבען מיר זיי צווישען אונז שוין אפשר צופיעל. און ביים פאלעסטינא געזעגענ־נען זיך טראכטען מיר אפילו ניט אפילו און א ביסעל א שטארקערע כאכט ווי א בארא־ן „פיקד" פרובירט זיך אונז צו טערארייזירן. און דאך זיינען מיר אומ־צופריעדען און מיר האלטען אין איין גראבלען און אין זוכען חטאים אויף די פיהרער, אויף דער מאנדאטען מאכט, אויף דער וועלט פאליטיק און אויפ'ן — „שעפיטאווקער רב". . . .

נעווייס, „מיט'ן עסען קומט דער אפעטיט" און עס איז בנאמכות קיין עולה ניט, אז מיר ווילען א סך מעהר ווי מיר האבען אז מיר זיינען ניט צופרי־דען מיט דעם „קליינינקען און פאוואָלינ־גאנג" פון אונזערע עראָבערונגען אין ארץ ישראל. אן אויפלעבענדעס פאלק ניט נאר מעג נאר דארף האבען א גרוי־סען א פעטיט און עס דארף פארלאנגען א סך, נאר א סך. נאר כדי אונזער הארץ זאל ניט גרוים ווערען און כדי מיר זאלען זיך ניט פארגעסען אין די גרויסע חסדים וואס נים, וואס זענען מיט אונז געשעהן, שאדט ניט אפטערס ארויסצונעהמען און באטראכטען אונזערע אמאליגע בעט־לערישע בגדים. א דאנק דעם אדעסער קאָ־מיטעט אין דרוואנאוו'ן, וואס זיי האבען זיי פאר אונז אפגענומען און צוגייפגעזאַ־מעלט אין די העכסט אינטערעסאנטע טע־מען פון „כתבים".

(איטא).

קען א פאמיליע אין קענעדע לעבען מיט 25 דאלאר א וואך?

זיי אזוי די דאזיגע פראגע איז פארענטפערט געוואָרען פון פארשיידענע פאמיליעס. — גרויסע פאמיליעס וועלכע לעבען מיט 12 דאלאר א וואך, — אנדערע זאָגען אז עס איז נויטיג 40 דאלאר א וואך צו לעבען.

פון א זשורנאליסט

מיט א צייט צוריק האט א יחיד כערן ווינטער. אויף שפיץ נעהט ביי מיר נאר רוכטער ערעכט פאראורזאכט א סענ־זאציע מיט אן ערקלעהרונג אז א דורכ־שניטליכע פאמיליע פון פיער אדער פינף קען זיך דורכלעבען מיט 25 דאלאר א וואך, און אין די מעהרסטע פע־לען נאך שפארען געלט אויף א „רענענדי־גען טאג".

עס האבען זיך גלייך אָנגעפאנגען דיסקוסיעס פון הויז פרויען, די וועלכע דארפען פיהרען די הוצאה, און עס האט זיך אָרויסגעוויזען אז עס עקזיסטירט א גרויסע מיינונגס פארשיידענהייט צוויי שען זיי, איינינע זאָגען אז 25 דאלאר א וואך איז גענוג און אנדערע זאָגען אז נין.

די זעלבע פראגע איז געשטעלט גע־וואָרען פון א וועכענטליכער צייטונג צו איהרע לעזער אין טאראנטא. פארשטעהט זיך אז די דאזיגע פראגען זענען געשטעלט געוואָרען צו ארבייטער פרויען, און די ענטפערס וועלכע זענען געגעבען געוואָרען זענען אזוי פארשיידענארטיג און אינטע־רעסאנט, אז יעדער הויז־פרוי טעג עס נעהמען אין אכט, שטודירען עס און זעהן ווי אזוי עקאָנאָמישער צו פיהרען איהר הויז.

אט שרייבט א געוויסע מרס. פון טאראנטא.

מיין מאן פארדיענט 25 דאלאר א וואך, און ניט נאר האב איך גענוג אויף דער הויז הוצאה נאר איך שפאר נאך אפ דורכ'ן יאהר עטליכע דאלאר.

איך צאהל 25 דאלאר א חודש דענען, ביי מיר נעהט אוועק 5 טאן קוהלען אר־ווא אן און מיינע צוויי קינדער נעהן אין סקוהל, זיי זענען אָנגעטון פונקט ווי די אנדערע קינדערלאך אן נאך אפשר שעה־נער. עס איז בלויז א פרוי'ועלכע קען ניט פיהרען קיין הויז, וועלכע קען ניט הורכפיהרען איהר הוצאה מיט אזא סומע.

אט איז מיין הוצאה ווי אזוי איך זיהר זי.

רענט 23 דאלאר א חודש, געז און עלעקטריק 2.75 דאלאר א חודש, באַ־הייצונג 12 דאלאר.

צוואמען איז עס 40 דאלאר א חודש

דאס הייסט אז פון מיין מאנס פארדיענס־טען בלייבען 60 דאלאר א חודש, און דאס איז גענוג אויף עסען, קליידען און אפשפארען עטליכע דאלאר.

ה. ב. איז אויך כמעט מיט דער זעלב־בער מיינונג, זי מאכט אבער א גאנץ אנ־דער חשבון.

רענט 25 דאלאר א חודש. באלייב־טונג, עלעקטריק און גאז 3 דאלאר א חודש. שפייז 36 דאלאר א חודש, קליי־רונג 18 דאלאר א חודש. דאקטאר און רענטיסט 3 דאלאר. פארגעניגען 6 דאלאר א חודש. קלענערע אויסגאבען 9 דאלאר א חודש. צוזאמען איז עס הונדערט דאלאר א חודש אדער 25 דאלאר א וואך.

דאס איז דער טייל פון די וועלכע זאָגען אז זיי זענען זיך דורכלעבען מיט 25 דאלאר א וואך. עס זענען אבער פאראן א סך אנדערע וועלכע טענען'ן אז א דורכשניטליכע קענערער פאמיליע מוז לכל הפחות האבען 40 דאלאר א וואך צו לעבען אנשטענדיג.

אזוי שרייבט א פאסט בעאמטער וועלכער באקומט 95 דאלאר א חודש גע־האלט, ער שרייבט אז יעהרליך מוז ער דערלייגען ביז 500 דאלאר אום אויסצו־האלטען די הוצאה פאר א פאמיליע מיט צוויי קינדער.

אנדערע באקלאָגען זיך אז זיי הענען זיך אפילו ניט דורכלעבען מיט קיין צוויי טויזענט דאלאר א יאהר, און דאס איז אלץ גערעכט פון דורכשניטליכע פאמי־ליעס, פון איינפאכע ארבייטער וועלכע פארלאנגען ניט קיין לוקסוס.

אינטערעסאנט איז אז קיין אידישע פרוי האט ניט געענטפערט אויף דער פראַ־גע, וויפיל געלט עס איז נויטיג צו פיהר־ען אין אזא הוצאה.

קלינדונג קאסט ארום 175 דאלאר א יאהר, דאקטאר בילס, מעדיצין און אנדר זורונג, צוזאמען מיט אונזערע קליינינגלי־טען קאסט 220 דאלאר א יאהר.

רעכענט עס צוזאמען, און איהר וועט זעהן אז פון די 13 הונדערט דאלאר א יאהר וועלכע מיין מאן פארדיענט שפאר איך נאך אפ עטליכע דאלאר.

שרייבט א געוויסער מאן. איך האב א פאמיליע מיט פיער קליינע קינדערליך. מיינע דורכשניטליכע פארדיענסטען זענען 12 דאלאר א וואך. איך לעב זיך דורך מיט דער סומע און שפאר נאך אפ דערפון 35 סענט א וואך, דער חשבון איז אן איינפאכער.

גראסערי ארטיקלען א וואך 4 דאָ־לאר. ברויט 1,50 דאלאר א וואך, גייי־טונגען 25 סענט א וואך. טאבאק 25 סענט א וואך, 1,50 דאלאר צו צאהלען חובות און איין דאלאר אויף קליידונג, צוזאמען איז עס 11 דאלאר מיט 64 סענט א וואך.

פון די צוועלף דאלאר א וואך הייסט עס בלייבט מיר איבער 36 סענט און ווען איך וואלט פארדיענט 25 דאלאר א וואך וואלט איך געלעבט ווי א „מיליאנער".

און אט שרייבט מרס. מ. ל. אויך פון טאראנטא.

ניט נאר קען מען אויסקומען מיט 25 דאלאר א וואך, נאר ווען די פרוי איז שפארזאם און ווייסט ווי צו פיהרען דאס הויז קען מען אפשפארען געלט אין באנק.

מיין מאן פארדיענט 25 דאלאר א חודש

ניט ווענינער ווי 775 פאמיליעס פון אידישע שטארטישע איינוואוינער, וואס זענען געקומען פון פארשיידענע גע־גענדען זיך צו באזעצען אין אדעסער ראַ־יאן אלס ערד־ארבייטער, האבען דעם פארגאנגענעם יאהר געקראגען שטיצע פון „ארט" פארבאנד דורך זיין קאמיטעט אין אדעס. פון די 775 פאמיליעס (3306 נפשות) האבען 309 אריבערגעוואנדערט אין אדעסער גובערניע אין משך פון יאהר 1924, און די איבערייגע זענען שוין ראָרט פון פריהער.

די צאהל נייע איבערוואנדערער וואָלט געווען א סך גרעסער, ווען די פארטיילונג פון ערד אין יענער געגענד וואָלט צייטווייליג ניט אפגעשטעלט גע־וואָרען אין יולי 1924. פון דער צייט ווי די ערד פארטיילונג איז אפגעשטעלט געוואָרען, האבען זיך אין די אפיסעס פון „ארט" רעגיסטרירט נייע 1820 פאמי־ליעס (8973 נפשות) פון אידישע שטאדי־טישע איינוואוינער, וואס ווילען אויס־וואנדערען און זיך באזעצען אויף לאנד.

די ארבייט פון „ארט" צווישען די נייע אידישע קאָלאָניסטען אין ארעסער ראיאן איז געווען פארשידענארטיג. קודם כל האט דער „ארט" זיי געהאלפען ביים קריגען דאָס לאנד, ווי אויך ביים אויסבייטען אריטערע שטיקער באדען אויף בעסערע. געוועהנליך אלגאנזיירען זיך די איבערוואנדערער, און השתדלות'ן פון די גרופען צו קריגען ערד ביי דער רעגיערונג זענען דורכגעגאנגען דורכ'ן „ארט". ווען די גרופען האבען זיך באַ־זעצט, זיינען די אינסטרוקטאָרען פון „ארט" ארומגעפאהרען איבער די פאלאָ־ניעס צו געפינען די נייע ערד ארבייטער די ערשטע פאך־בילדונג אויפ'ן פלאץ און זיי לערנען, ווי אם בעסטען אויסצוצייען דעם באָדען, וואס זיי האבען געקראגען. זיי חאבען געהאלפען די באזונדערע גרר־פען אייגענארדנען זייער ווירטשאפט, פארטיילט צווישען זיי בעסערע מינים זרעה, און די רעזולטאטען פון דער אר־ביט האבען זיך שוין געזעהן גלייך דעם ערשטען יאהר.

אונטער דער אויפזיכט פון די „ארט" אגראנאמען איז דורכגעפיהרט געוואָרען די זרעה אין פריהלינג און הערבסט. ארום 2 טויזענט פוד פארשידענע זרעה, ווי אויך 700 רובעל פון אלץ אויף זרעה איז פארטיילט געוואָרען צווישען די קאָ־לאָניסטען, אויסער 60 אקער־אייזענס און פיעל אנדערע מכשירים פון ערד אר־בייט, און 12 הונדערט רובעל אין געלד אויף צו קויפען פערד און בהמות.

די זרעה אין הערבסט איז דורכגע־פיהרט געוואָרען א דאנק די מיטעלען, וואס זענען געקומען פון רעקאָנסטרוקטיווען פאנד פון „דזשאיינט". צום הערבסט זע־נען שוין אויפ'ן פלאץ געווען אלע 775 פאמיליעס, וואס האבען געקראגען א שטח פון 12 טויזענט דעסיאטין לאנד, ארום 3 טויזענט פוד וויץ און קארען איז פאר־טיילט געוואָרען צווישען זיי אויף זרעה, אויסער 3 טויזענט רובעל אין געלד.

איינע פון די וויכטיגסטע ארבייטען וואס דער ארעסער „ארט" האט אויפגע־טאן פאר די נייע קאָלאָניסטען אין יענעם ראיאן, איז געווען דאס באוארגען זיי מיט וואוינונגען. לכתחילה זענען אויסגע־ארבייט געוואָרען פלענער אויף צו כויען 40 דייזער אין די פארשיידענע קאָלאָ־ניעס, און עס איז באזאָרגט געוואָרען בוי מאטעריאל דערפאר. די צאהל איינ־וואנדערער אבער איז פארגרעסערט גע־וואָרען און מיט זיי אויך די נויט אין דירות — און עס איז דעריבער באשלא־סען געוואָרען צו בויען אויך א צאהל קלע־נערע ערדענע הייזלעך, וואו די קאָלאָניס־טען זאָלען קענען איבערווינטערען. אזוי ארום זענען שוין אין אויגוסט געווען אין דער ארבייט 74 הייזער. צו יענער צייט האט דער „ארט" געקראגען אויף נייע שטיצע פאר בוי־ארבייט פון דזשאיינט, און די צאהל הייזער צו ענדע יאהר איז געווען 136. צוזאמען איז אויף בוי־ארבייט אויסגעגעבען געוואָרען ארום 45 טויזענט רובעל. אין דער בוי ארבייט דארף אויך אריינגערעכענט ווערען דאס באָרען אויסגעגעבען געוואָרען ארום 45 טויזענט רובעל. אין דער בוי ארבייט דארף אויך אריינגערעכענט ווערען דאס באָרען אויסגעגעבען יאהר געקראגען זיי פון „ארט" פארבאנד דורך זיין קאָמיטעט מיט וואוינונגען. לכתחילה זענען אויסגע־ארבייט געוואָרען פלענער אויף צו כויען 40 הייזער אין די פארשידענע קאָלאָ־ניעס, און עס איז באזאָרגט געוואָרען בוי מאטעריאל דערפאר. די צאָהל איינ־וואנדערער אבער איז פארגרעסערט גע־וואָרען און מיט זיי אויך די נויט אין דירות — און עס איז דעריבער באשלא־סען געוואָרען צו בויען אויך א צאהל קלע־נערע ערדענע הייזלעך, וואו די קאָלאָניס־טען זאָלען קענען איבערווינטערען. אזוי ארום זענען שוין אין אויגוסט געווען אין דער ארבייט 74 הייזער. צו יענער צייט האט דער „ארט" געקראגען אויף נייע שטיצע פאר בוי־ארבייט פון דזשאיינט, און די צאהל הייזער צו ענדע יאהר איז געווען 136. צוזאמען איז אויף בוי־ארבייט אויסגעגעבען געוואָרען הלוואות אויף 54 פערד און 120 בהמות, ווי אויך 14 נייע וועגענער און געלד אויף צו פארריכטען די אלטע. צוזאמען איז אויף דעם אויסגעגעבען געוואָרען איבער 12 רובעל.

טאראנטאר ציוניסט־שע נייעס

די „בני ציון" ארגאניזאציע אין טאראנטא זעצט פאר א פיבערהאפטע ציוניסטישע קעמפגנייס. א נאנצע רייהע קאָמיטעטען האבען פלייסיג געזוכט אין זאמלען יעדען טאג קרן היסוד פלע־רישעס און נאציאנאל פאנד. אויך זעצען זיי פאר די מאנסטליכע פראָפאגאנדע־פאראזאלונגען וועלכע זענען כיז איצט געווען געזעהן אזא גרויסער ערפאלג. דער קו־מענדער מאנאטליכער מיטינג פון הי־כני ציון וועט פארקומען זונטאג דעם 1־טען יוני אוועגען אין ציון. אינסטיטוט, דער הויפט רערנער וועט זיין דער באַ־קאנטער דזשאסטיס רידלע, אזוי אז צור־אמעזמיט דער מוזיקאלישער אפפטיילונג וועט עס זיין אין אינטערעסאנטע פאר־מאזונג.

* * *

די „בני ציון" האבען אויך באשלא־סען גרינדען צוויי נייע אפטיילונגען, איי־נע אין „דזשענקשען" און די צווייטע אין דער „איסט ענד". דער נאציאנאלער ארגאניזאטאר ח. מ. קייזערמאן האט אפ־יודט מיט זיי אין די ארבייטען.

* * *

די הרסה איז זעהר טעטיג אין אלע